

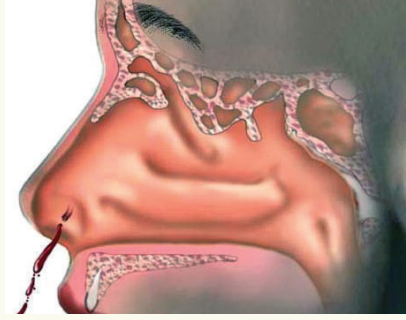
İNSAN VE SAĞLIK

Doç. Dr. Ferda Şenel
f.senel@excite.com

Burun Kanaması

Tıp dilinde "epistaksis" denilen burun kanamasına yol açan birçok sebep bulunuyor. Burun kanaması her yaşta ve her cinsiyette görülen bir durum. Çoğunlukla geçici ve can sıkıcı bir durum olan burun kanaması bazen korkutucu ve yaşamı tehdit edici boyutta olabiliyor. Burun içi oldukça yoğun ve yüzeysel damarlar içeriyor. Özellikle burun boşluğunu ikiye ayıran bölmenin ön kısmı buruna gelen damarların birbiriyle birleştiği ve bu damarların oldukça yüzeysel olduğu bir bölüm bulunuyor. Özellikle çocuklarda bu kısım hiç bir etki olmadan bile kanayabiliyor. Burun içi iltihapları, sinüzit, darbeler, burun karıştırmak, burna yabancı cisim sokmak, burun kemiğindeki eğrilikler, allerjik nezle, buru içi tümörler, yüksek tansiyon, çeşitli kan hastalıkları ve bağırsak parazitleri burun kanamasına yol açan sebepler arasında sayılıyor.

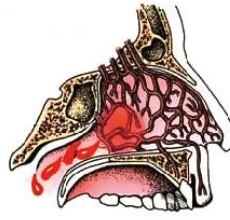
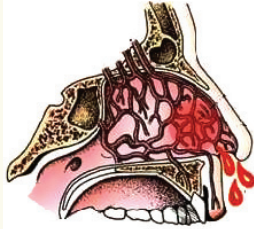
Burun kanamaları genel olarak ikiye ayrılıyor. Burnun ön kısmından gelen kanamalara "ön burun kanamaları" deniliyor. Ayakta dururken veya otururken burun deliğinden dışarıya akan kanama şeklinde kendini gösteriyor. Burnun arka kısmından kaynaklanan kanamalara ise "arka burun kanamaları" deniliyor. Bu tür kanamalar genize doğru akıyor. Otururken

veya ayakta dururken bile kanama boğaza doğru oluyor. Sırt üstü yatan kişide, kanama bölgesi ön taraf da olsa, kan geriye yani genize doğru akabiliyor. Ön burun kanamaları genellikle çocuklarda görülüyor. Kuru hava veya kış aylarında görülen kabuklanmalar da kanamaya neden olabiliyor. Bundan korunmak için nemlendirici bir kremi burun orta bölmesine parmak ucu ile sürmek faydalı sağlayabiliyor. Bu amaçla vaselin gibi kremlerin günde üç defa kullanılması öneriliyor. Arka kanamalarda çoğunlukla ileri yaşta kişilerde görülüyor. Arka burun kanamalarının teşhisi oldukça önemli. Bu tür kanamalarda mutlaka bir uzmanın muayene ve takibini gerekiyor. Arka burun kanaması, genellikle yüksek kan basıncı (hipertansiyon) olan veya darbe almış kişilerde görülüyor.

yor. Sıcak havalarda kan basıncındaki ani oynamalara bağlı olarak burun kanamaları görülebiliyor. Bu nedenle günün en sıcak saatleri arası olan 11:00-15:00 arasında güneşe maruz kalınmaması öneriliyor.

Burun kanamalarında, sebebi ne olursa olsun, yapılması gereken ilk müdahale, kanamanın durdurulması. Kanama durdurulduktan sonrası sebebinin araştırılması gerekiyor. Yapılan muayene sonrasında çoğu kez kanamaya yol açan sebep anlaşılıyor. Yapılması gereken diğer tetkikler arasında tansiyon ölçülmesi, sinüzit filmlerinin çekilmesi, bağırsak paraziti araştırılması, kanama ve pıhtılaşma testleri geliyor. Burun kanaması birçok kez kişinin kendi uyguladığı yöntemlerle durdurulabiliyor. Yapılması gereken ilk şey burnu bol suyla çalkalayıp sümkürmek, böylece pıhtıları dışarı atmak. Daha sonra burun ucunu iki parmak arasında sıkıca tutarak başı öne doğru eğmek gerekiyor. Eğer baş arkaya doğru eğilirse kanın genizden boğaza gitme ihtimali artıyor. Burun üzerine soğuk uygulaması da faydalı olabiliyor. Burun ucunun tutulması ya da soğuk uygulama ile durdurulamayan kanamalarda burna tampon gazlı bez yerleştirmek gerekebilir. Burun boşluğuna konan tampon kanayan damar üzerine baskı yaparak kanamayı durduruyor. Tampon olarak antibiyotikli kremler sürülmüş gazlı bez veya ortasında hastanın nefes almasını sağlayacak borunun bulunduğu daha konforlu tamponlar da kullanılabilir. Tamponların en geç 48 saat sonra çıkartılması öneriliyor. Daha uzun süre kalması ciddi enfeksiyonlara yol açabiliyor. Tampon süresince antibiyotik kullanılması gerekiyor. Ancak hastanın kendi uyguladığı yöntemler kanamayı durdursa bile mutlaka en kısa sürede bir kulak-burun-boğaz (KBB) uzmanına muayene olması gerekiyor.

Kum Dökme

Kristalüri olarak adlandırılan kum dökme esas olarak böbrek taşı hastalığı olarak sınıflandırılıyor. Çok küçük kristaller veya milimetrik parçalar şeklinde dökülen taş tanecikleri oldukça şiddetli ağrıya sebep olabiliyor. İdrar yollarında oluşan küçük kristaller veya taş parçacıkları çoğunlukla böbrekten köken alıyor. Taşın yol açtığı en önemli sorun idrar kanallarının tıkanması. Böbreklerde ve idrar kanallarında tıkanıklık yaratan taşlar böbreklerin şişmesine ve görevlerini yeterince yerine getirememesine yol açıyor. Bunun yanı sıra, şiddetli ağrı, idrarda kanama ve iltihaba sebep olabiliyor. Kum dökerken, parçacıkların küçük olmasına bağlı olarak idrar yollarında tıkanma görülüyor. Ancak parçaların büyüklüğü, şekli ve cinsine göre çeşitli şikayetlere yol açıyor. Kum döken kişilerde sıklıkla böbrek taşı da görülüyor. Taşların çoğu kalsiyum, oksalat, fosfat ve amon-

yak içeriyor. Taşın oluşum nedeni tam olarak bilinmiyor. Genetik etkenler ve diyetin önemli rolü olduğu düşünülüyor. Taş hastalığının kesin teşhisi ultrasonografi ve ilaçlı böbrek filmi (IVP) ile yapılıyor. Ultrasonografide taş görülürse, böbreğin işlevini ve taşın tam olarak yerini belirlemek için IVP tetkiki yapılıyor. Bu tetkikler belirli bir çapın altındaki taşları, ve kum parçacıklarını göstermiyor. Yani bu tetkikler kristalüri olan, yani kum döken hastada çok fazla fayda sağlamıyor. Böbreklerde taş tespit edilmese de kişi kum dökebilir. Şiddetli yan ağrısı, idrarda yanma gibi şikayetlerle üroloji uzmanına müracaat eden kişilerin idrar tetkiklerinde kristallerin görülmesiyle kum dökme tanısı konulabiliyor. Kum döken kişide yapılması gereken en önemli şey, ağrının dindirilmesi. İdrarda enfeksiyon varsa bunu tedavi edilmesi gerekiyor. İdrar yollarında ve böbreklerde bir taşın veya tıkanıklığın olup olmadığının araştırılması da oldukça önemli. Kum döken kişilerin, adeta bir böbrek taşı hastası gibi değerlendirilip araştırılması gerekiyor. Alttaki yatan sebeplerin, mümkünse tespit edilmesi ve tedavinin buna göre yönlendirilmesi de büyük önem taşıyor. Kum dökmeye karşı etkili ilaç bol su içmek. Aşırı sıcakların yaklaştığı bu günlerde su tüketiminin artırılması, kum dökme riskini azaltıyor ve böbrek taşı oluşumunu büyük ölçüde engelliyor.

